

Sygnatura akt VI U 16/21

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 26 stycznia 2021 r.

Sąd Okręgowy w Płocku VI Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: Sędzia Katarzyna Żółtowska

po rozpoznaniu w dniu 26 stycznia 2021 roku w Płocku

na posiedzeniu niejawnym

sprawy z odwołania G. K.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania G. K.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P.

z dnia 10 listopada 2020 r. znak: (...)

oddala odwołanie.

Sędzia Katarzyna Żółtowska

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 10.11.2020 roku, znak: (...) Zakład Ubezpieczeń Społecznych odmówił G. K. ponownego ustalenia wysokości emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż możliwość przyznania emerytury po emeryturze dotyczy takiego przypadku, gdy po przyznaniu emerytury po raz pierwszy, osoba spełnia warunki wymagane do ustalenia emerytury na podstawie innego przepisu. Organ rentowy wyjaśnił, iż ubezpieczony miał ustalone prawo do emerytury po raz pierwszy decyzją z 28.05.2013 r. od 01.05.2013 r., a następnie decyzją z 08.06.2018 r. ustalone zostało prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego od 16.05.2018 r. (tj. od osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego) i jednocześnie wyliczenia emerytury dokonano w myśl art. 26 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Organ rentowy podniósł, iż w dacie jej przyznania ubezpieczony spełniał już warunki do emerytury, o którą aktualnie się ubiega, a obecnie brak jest podstaw do ustalenia ubezpieczonemu emerytury na podstawie innego przepisu ww ustawy. (vide: decyzja odmowna, k. 4 akt rentowych).

Powyższa decyzja została zaskarżona przez G. K. odwołaniem z zachowaniem ustawowego terminu.

Skarżący zarzucił zaskarżonej decyzji nieprawidłowe zastosowanie niekonstytucyjnego mechanizmu pomniejszającego podstawę do obliczenia emerytury i uznanie, że nie zachodzą przesłanki do zmiany wysokości emerytury z pominięciem przepisów art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uznanego za niekonstytucyjny wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019 roku.

Odwołujący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji w całości poprzez ponowne ustalenie wysokości emerytury z pominięciem przepisu art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej (vide: odwołanie, k. 3-4 akt sprawy).

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w P. wniósł o oddalenie odwołania, podnosząc że zaskarżona decyzja została wydana w oparciu o art. 114 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 17.12.1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych i jest prawnie oraz faktycznie uzasadniona.

W uzasadnieniu swojego stanowiska organ rentowy przytoczył argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji i wskazał, iż ubezpieczony nie przedłożył żadnych nowych dowodów uzasadniających prawo możliwość przeliczenia emerytury na podstawie innego przepisu ustawy emerytalnej.

Ponadto ZUS wyjaśnił, że zgodnie z art. 194j ustawy emerytalnej wysokość emerytury powszechnej, do której prawo ustalono ubezpieczonemu urodzonemu w 1953 roku, z zastosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, oblicza się ponownie od podstawy obliczenia ustalonej zgodnie z art. 194j tej ustawy, tj. bez zastosowania art. 25 ust. 1b, pod warunkiem że prawo do emerytury wcześniejszej zostało ustalone na wniosek złożony przed 01.01.2013 roku. W przypadku odwołującego wcześniejszą emeryturę uzyskał na podstawie wniosku złożonego po tej dacie. Dlatego wysokość emerytury została ustalona z uwzględnieniem 25 ust. 1, 1b, art. 26 tj. z pomniejszeniem o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur (vide: odpowiedź na odwołanie, k. 6-7, akt sprawy).

Sąd ustalił następujący stan faktyczny:

G. K. ur. (...) złożył w dniu 19.04.2013 roku do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 akt rentowych)

Organ rentowy decyzją z dnia 28.05.2013 roku przyznał wnioskodawcy prawo do emerytury od 16.05.2013 roku tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego na podstawie art. 184 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Wysokość świadczenia organ rentowy ustalił według zasad przewidzianych w art. 183 ww ustawy. Wyliczona w ten sposób emerytura obejmowała kwotę odpowiadającą 20% emerytury obliczonej na podstawie art. 53 oraz 80% emerytury obliczonej na podstawie art. 26 wymienionej ustawy. Do obliczenia wysokości emerytury zgodnie z art. 26 ww ustawy organ rentowy przyjął:

- kwotę składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji: 109.376,24 zł,
- kwotę zwaloryzowanego kapitału początkowego: 537145,71 zł,
- średnie dalsze trwanie życia: 255,20 miesięcy,
- wyliczona kwota emerytury wyniosła: 2533,39 zł.

Ponieważ wysokość emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ww ustawy była wyższa niż wysokość emerytury obliczonej wg art. 53 ustawy organ rentowy podjął wypłatę emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1-2, decyzja o przyznaniu emerytury, k. 54 – 55v., plik E akt rentowych)

W dniu 25.05.2018 roku Ubezpieczony złożył do Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wniosek o prawo do emerytury w wieku powszechnym. Organ rentowy decyzją z dnia 08.06.2018 roku przyznał odwołującemu od dnia 16.05.2018 roku, tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego emeryturę. Wysokość emerytury została obliczona zgodnie z zasadami określonymi w art. 26 ustawy emerytalnej:

- kwota składki zaewidencjonowana na koncie z uwzględnieniem waloryzacji: 142.041,48 zł,

- kwota zwaloryzowanego kapitału początkowego: 567.170,92 zł,
- suma kwot pobranych emerytur: 155.085,30 zł
- średnie dalsze trwanie życia: 218,40 miesięcy,
- wyliczona kwota emerytury: 2537,21 zł.

Przy ustalaniu podstawy obliczenia emerytury, organ rentowy zastosował art. 25 ust. 1b tej ustawy, pomniejszając tą podstawę o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur, w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne.

Emerytura ustalona decyzją z dnia 08.06.2018 roku została zawieszona, ponieważ jest świadczeniem mniej korzystnym. Zakład poinformował, że podejmuje wypłatę dotychczas wypłacanego świadczenia.

(dowód: wniosek o emeryturę k. 1; decyzja o przyznaniu emerytury k. 7 – 8 v.akt rentowych)

W dniu 28.10.2020 roku odwołujący złożył wniosek o emeryturę. Do wniosku nie załączył żadnych dokumentów. Po rozpoznaniu tego wniosku organ rentowy wydał zaskarżoną decyzję.

(dowód: wniosek o emeryturę, k. 1 – 3, zaskarżona decyzja – k. 4 akt rentowych)

Powyższy stan faktyczny był bezsporny. Znajdował on potwierdzenie w materiale dowodowym zgromadzonym w aktach postępowania toczącego się przed organem rentowym, na który złoży się dokumenty prywatne i urzędowe.

Przedmiotem sporu w niniejszej sprawie była zasadność i konstytucyjność zastosowania przy ustaleniu podstawy obliczenia emerytury przepisu art. 25 ust. 1b ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Spór stron dotyczył zatem kwestii natury prawnej.

Sąd zważył co następuje:

Odwołanie jako niezasadne nie zasługiwało na uwzględnienie.

W myśl art. 26 ust. 1 ustawy z 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, zwanej dalej ustawą emerytalną; emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25, przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183. W myśl ust. 2 i 3 niniejszego przepisu wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach. Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach.

Ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 r. przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku emerytalnego wynoszącego co najmniej 60 lat dla kobiet i co najmniej 65 lat dla mężczyzn (art. 24 ust. 1 ustawy emerytalnej).

Stosownie do art. 25 ust. 1 ustawy emerytalnej podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, stanowi kwota składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonego do końca miesiąca poprzedzającego miesiąc, od którego przysługuje wypłata emerytury, zwaloryzowanego kapitału początkowego określonego w art. 173-175 oraz kwot środków zewidencjonowanych na subkoncie, o którym mowa w art. 40a ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych, z zastrzeżeniem ust. 1a i 1b oraz art. 185.

Odwołujący po raz pierwszy uzyskał prawo do emerytury na skutek wniosku złożonego w dniu 19.04.2013 roku. Prawo do emerytury zostało ustalone wówczas od dnia 16.05.2013 roku. Następnie w wyniku decyzji z dnia 08.06.2018 roku

nabył prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego od dnia 16.05.2018 roku tj. od osiągnięcia wieku emerytalnego. Świadczenie to zostało wyliczone w oparciu o art. 26 ustawy emerytalnej. W tym momencie odwołujący spełniał zatem warunki do przyznania świadczenia, o które ubiegał się ponownie na podstawie wniosku z dnia 28.12.2020 roku.

Należy wyraźnie zwrócić uwagę na fakt, że możliwość przyznania emerytury po emeryturze istnieje, tylko w sytuacji gdy po przyznaniu świadczenia po raz pierwszy, wnioskodawca w dalszym ciągu spełnia przesłanki do przyznania mu emerytury w oparciu o inny przepis.

Ubezpieczony, jak wynika ze stanu faktycznego niniejszej sprawie, taką możliwość już wykorzystał, gdy decyzją z dnia 28.05.2013 roku zostało mu przyznane prawo do wcześniejszej emerytury z tytułu pracy w warunkach szczególnych, a następnie decyzją z dnia 16.05.2018 roku prawo do emerytury z tytułu osiągnięcia powszechnego wieku emerytalnego. Nie ma już możliwości przyznania odwołującemu innej emerytury.

Po przyznaniu prawa do emerytury możliwe jest - o ile zostaną spełnione przesłanki określone w przepisach - ponowne ustalenie wysokości emerytury.

W niniejszej sprawie brak było podstaw do zastosowania art. 114 ust. 1 pkt 1) ustawy emerytalnej (potencjalnie pod rozważenie można byłoby jedynie brać bowiem tylko dwie przesłanki) zgodnie z którym: w sprawie zakończonej prawomocną decyzją organ rentowy, na wniosek osoby zainteresowanej lub z urzędu, uchyla lub zmienia decyzję i ponownie ustala prawo do świadczeń lub ich wysokość, jeżeli po uprawomocnieniu się decyzji zostaną przedłożone nowe dowody lub ujawniono nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość. Odwołujący nie przedłożył żadnych nowych dowodów, które uzasadniałyby ponowne przeliczenie emerytury. Nie zostały ujawnione także nowe okoliczności istniejące przed wydaniem tej decyzji, które mają wpływ na prawo do świadczeń lub ich wysokość.

W odniesieniu do zarzutów podniesionych w odwołaniu Sąd wskazuje, iż brak jest podstaw do ponownego ustalenia wysokości emerytury odwołującego ustalonej decyzją z dnia 08.06.2018 r. z pominięciem przy ustalaniu podstawy obliczenia tej emerytury przepisu art. 25 ust. 1 b ustawy emerytalnej. Przepis ten został dodany na mocy ustawy z dnia 11 maja 2012 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 637 z późn. zm.) i wszedł w życie od 01.01.2013 r. Zgodnie z jego ówczesnym brzmieniem: jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę na podstawie przepisów art. 26b, 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2006 r. Nr 97, poz. 674, z późn. zm.), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Od 01.10.2017 r. na mocy ustawy z dnia 16 listopada 2016 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2017 r. poz. 38 z późn. zm.). treść tego przepisu brzmi: Jeżeli ubezpieczony pobrał emeryturę częściową lub emeryturę na podstawie przepisów art. 46, 50, 50a, 50e, 184 lub art. 88 ustawy z dnia 26 stycznia 1982 r. - Karta Nauczyciela (Dz. U. z 2016 r. poz. 1379), podstawę obliczenia emerytury, o której mowa w art. 24, ustaloną zgodnie z ust. 1, pomniejsza się o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne."

Odwołujący złożył wniosek o emeryturę z tytułu pracy w warunkach szczególnych (art. 184 ustawy emerytalnej) w dniu 19.04.2013 roku. W tym dniu obowiązywał już art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej, w którym zawarty został mechanizm pomniejszania podstawy obliczenia emerytury o sumę pobranych emerytur. Odwołujący powinien był liczyć się z tym, że gdy wystąpi w późniejszym czasie o emeryturę w związku z osiągnięciem powszechnego wieku emerytalnego (art. 24 ustawy emerytalnej) to okoliczność pobrania przez niego emerytury z art. 184 ustawy emerytalnej spowoduje pomniejszenie podstawy obliczenia emerytury z art. 24 o sumę kwot pobranych emerytur z art. 184 ustawy emerytalnej.

Powoływanym przez skarżącego wyrokiem z dnia 6 marca 2019 r., sygn. akt P 20/16 Trybunał Konstytucyjny orzekł, iż art. 25 ust. 1b ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2018 r. poz. 1270 oraz z 2019 r. poz. 39), w brzmieniu obowiązującym do 30 września 2017 r., w zakresie, w jakim dotyczy urodzonych w 1953 r. kobiet, które przed 1 stycznia 2013 r. nabyły prawo do emerytury na podstawie art. 46 tej ustawy, jest niezgodny z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej. Wydanie tego orzeczenia nie ma wpływu na wysokość emerytury ubezpieczonego.

Gdy organ rentowy ustalił odwołującemu decyzją z dnia 08.06.2018 roku prawo do emerytury w powszechnym wieku (art. 24 ustawy emerytalnej), to ustalając podstawę obliczenia emerytury prawidłowo pomniejszył ją zgodnie z art. 25 ust. 1b o kwotę stanowiącą sumę kwot pobranych emerytur z art. 184 ustawy w wysokości przed odliczeniem zaliczki na podatek dochodowy od osób fizycznych i składki na ubezpieczenie zdrowotne. Działanie organu rentowego było zgodne z obowiązującymi przepisami. Ustalenie wysokości emerytury w decyzji z 08.06.2018 roku z zastosowaniem art. 25 ust. 1b ustawy nie stanowiło zatem błędu organu rentowego, o którym mowa w art. 114 ust. 1 pkt 6) ustawy emerytalnej i którego wystąpienie umożliwia ponowne ustalenie wysokości emerytury.

Sąd rozpoznający niniejszą sprawę w pełni podziela stanowisko zaprezentowane przez Sąd Najwyższy w postanowieniu z 21.10.2020 r., I UK 377/19, LEX nr 3093801, „rozpoznanie wniosku o ustalenie prawa do emerytury wymaga - o ile przepisy prawa nie stanowią inaczej - potwierdzenia tego prawa oraz jego wysokości według stanu prawnego obowiązującego w dniu złożenia wniosku. Oznacza to, że wniosek rozpatrywany jest na podstawie obowiązujących w chwili jego złożenia przepisów dotyczących sposobu wyliczenia emerytury. W tych okolicznościach zastosowanie art. 25 ust. 1b ustawy o emeryturach i rentach z FUS do tych emerytów, którzy osiągnęli powszechny wiek emerytalny i wniosek o emeryturę z tego tytułu złożyli w nowym stanie prawnym, po wejściu w życie niekorzystnego sposobu wyliczania emerytury, nie budzi wątpliwości konstytucyjnych i jest uzasadnione obowiązującą w prawie ubezpieczeń społecznych zasadą realizacji prawa do emerytury według przepisów obowiązujących w dniu złożenia wniosku (postanowienie Sądu Najwyższego z 22 stycznia 2019 r., II UK 603/17, LEX nr 2634177).”

Sąd wskazuje, iż nie ma podstaw do zastosowania w niniejszej sprawie obowiązującego od 10.10.2020 r. przepisu art. 194j ustawy emerytalnej wprowadzonego ustawą z dnia 19 czerwca 2020 r. o zmianie ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. poz. 1222). Stosownie do tego przepisu kwotę emerytury przyznanej na podstawie art. 24 ubezpieczonemu urodzonemu w 1953 r., który wcześniej pobierał emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 1 stycznia 2013 r., ustala się ponownie od podstawy ustalonej z zastosowaniem art. 194i., czyli z wyłączeniem zastosowania art. 25 ust. 1b ustawy emerytalnej. Przepis ten dotyczy tylko tych ubezpieczonych urodzonych w 1953 r., którzy pobierali emeryturę wymienioną w art. 25 ust. 1b na podstawie wniosku złożonego przed dniem 01.01.2013 r.. Nie dotyczy on zatem skarżącego, który wymienioną w art. 25 ust. 1b emeryturę z art. 184 ustawy emerytalnej pobrał na podstawie wniosku złożonego po 01.01.2013 r..

Podsumowując, w sytuacji odwołującego nie mają zastosowania przepisy ustawy z 19 czerwca 2020 roku zmieniającej ustawę o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, które wykonują przywołany przez ubezpieczonego wyrok Trybunału Konstytucyjnego z dnia 06.03.2019 roku.

W świetle powyższych okoliczności zaskarżona decyzja Zakładu Ubezpieczeń Społecznych jest prawidłowa. Sąd oddalił zatem odwołanie na podstawie art. 477¹⁴ § 1 k.p.c..

Sędzia Katarzyna Żółtowska